

Priopćenje

Preliminarni rezultati istraživanja vezanog uz potencijalno štetno djelovanje žive

Brussels, 10 siječnja 2007. Rezultati istraživanja provedenih 2006. godine, na malom, ali definiranom uzorku od 252 žena iz 21 zemlje pokazuju da 95% žena u reproduktivnoj dobi ima u svojim tijelima koncentraciju žive koja se može detektirati analizom kose. Taj podatak je zabrinjavajući stoga jer znanstvena istraživanja pokazuju da izloženost i niskim koncentracijama žive u vrijeme intrauterinog razvoja može dovesti do oštećenja mozga kod djece. (1)

U izvještaju koji je danas podnesen komisiji u Bruxellesu, danski pedijatar Gavin ten Tusscher navodi: "Živa je odavno prepoznata kao element čija toksičnost značajno smanjuje kognitivno funkcioniranje kod djece kao i smanjenje kvocijenta inteligencije. Na žalost, današnja saznanja su pokazala da čak i niske vrijednosti žive u tijelu mogu izazvati poremećaje razvoja mozga u fetusa, ali i male djece. Problem je time veći što takve koncentracije ne izazivaju akutna trovanja ili poremećaje zdravlja kod odraslih, pa se i rijetke detektiraju. (2)

Kampanja "Ostani zdrav, stop živi" koja je i pokrenula ova preliminarna istraživanja pokušava ukazati na moguću pojavu slabije razvijenosti moždanih funkcija kod djece u Europi i svijetu, kao posljedicu zagađenja okoliša živom. Kampanja je provedena uz pomoć nevladinih udruga iz svih zemalja sudionica, a koordinirana je od strane Health & Environment Alliance (www.env-health.org) i Health Care without Harm (www.noharm.org), te pozivaju EU da se istakne kao vodeće tijelo u naporima da se kontrolira zagađenje okoliša živom i to globalnom zabranom upotrebe žive. (3)

Iz izvještaja je vidljivo da su neke od ispitanica bile zabrinute zbog izloženosti živi u radnom okolišu, posebno u Bugarskoj, ali rezultati na ovom uzorku su pokazali da je viša koncentracija detektirana kod žena koje redovito jedu ribu, nego kod onih koje su izložene živi na radu. Ipak treba imati na umu ograničenost malog uzorka pri interpretiranju ovih rezultata te su potrebne daljnje studije. Osim toga, treba uzeti u obzir i porijeklo ribe ne samo u smislu da li je riba slatkovodna ili morska već i geografskog položaja gdje se riba izlovljava.

Karolina Ruzickova ispred Health Care Without Harm Europe priopćava kako vjeruje da bi Europske institucije trebale započeti intenzivan rad na promptnoj eliminaciji žive posebno u medicinskim mjernim instrumentima kao što su termometri ili tlakomjeri. To se posebno odnosi na instrumente za kućnu upotrebu, dok profesionalni instrumentarij koje se ne može zamijeniti radi razine preciznosti zahtijeva posebnu edukaciju osoblja za rukovanje i odlaganje nakon oštećenja.

Genon Jensen iz Health & Environment Alliance posebno naglašava potrebu za informiranjem žena kako da, i uz potencijalno zabranjivanje daljnje upotrebe žive, zaštite sebe i svoju djecu. Naime, čak i kad bi se uspjelo zabraniti upotrebu žive danas, globalna proizvodnja hrane će još godinama biti opterećena dosadašnjim zagađenjem. Stoga žene trebaju informaciju danas!

Posebno treba naglasiti da kampanja ne želi postići da trudnice i ostala populacija prestanu jesti ribu jer je riba važan izvor nutrijenata, i pozitivni efekti prehrane ribom nadilaze moguće negativne efekte, već kampanja želi ukazati kada i kakvu ribu jesti, tj. ograničiti se na one vrste riba koje sadrže manje koncentracije žive.

Organizatori kampanje se nadaju da će kampanja osvijestiti donositelje odluka u zdravstvenom sustavu i industriji o postojanju tihe, ali u stalnom porastu, pojavnosti oštećenja mozga kod djece uslijed izloženosti živi, te da je potrebno djelovati što brže i što konkretnije.

Bilješke

1. Rezultati istraživanja objavljeni su u izvještaju "Zaustavljanje osiromašenje dječjih mozgova: Zašto se moramo pozabaviti globalnim zagađenjem živom?" Izvještaj također opisuje utjecaj žive na fetalni razvoj posebno razvoj mozga, te na kognitivni razvoj male djece, te što je potrebno učiniti za smanjenje izloženosti živi. Izvještaj će biti dostupan online na adresi www.env-health.org od 12.30 u srijedu, 10. siječnja 2007.

2. Dr.sc. Gavin ten Tusscher, pedijatar, Odjel za pedijatriju i neonatologiju, Westfries Gasthuis, Nizozemska

3. Kampanja "Ostani zdrav, stop živi" udružila je dvije grupe: Health and Environment Alliance i Health Care without Harm koje bi trebale potaknuti zdravstvenu zajednicu u procesu zabrane upotrebe žive. Aktivnosti su usmjerene na prepoznavanju rizika za zdravlje, posebno djece i trudnica, te populacije radno izložene živi, posebno zdravstvenih djelatnika, te kako da zaštite sebe i svoj okoliš.

Zemlja	Broj sudionica	Srednja vrijednost
Armenija	11	0.13
Poljska	24	0.25
Argentina	8	0.16
Makedonija	19	0.16
Bugarska	6	0.17
Nizozemska	8	0.22
Slovačka	9	0.26
Njemačka	17	0.29
Švedska	5	0.3
Belgija	36	0.65
Češka	10	0.33
Irsk	18	0.35
Indija	10	0.37
Bjelorusija	11	0.43
Južnoafrička Republika	3	0.53
Velika Britanija	12	0.54
Cipar	9	0.55
Francuska	8	0.57
Hrvatska	10	0.66
Filipini	9	0.92
Španjolska	9	2.18

The Health & Environment Alliance (HEAL) je međunarodna nevladina organizacija kojoj je cilj unaprjeđenje zdravlja putem javnog djelovanja koje promovira čišći i sigurniji okoliš. Naše djelovanje bazirano je na znanstvenim otkrićima i saznanjima u području zdravstvene ekologije, posebno na

otkrićima kako degradacija okoliša utječe na zdravlje, te kako se broj bolesti stalno povećava. Organizacija predstavlja mrežu udruga u cijeloj Europi koje se bave predstavljanjem problematike zdravstvene ekologije. Vizija saveza je "zdrava planeta za zdravi život".

Health Care Without Harm (HCWH) je međunarodna koalicija više od 450 grupa iz 55 zemalja. Budući da je zaštita zdravlja utemeljena na Hipokratovom principu "prvo ne čini loše", a zdravlje ljudi blisko povezano sa zdravljem okoliša, vjerujemo da bi zagađivanje okoliša trebalo što više izbjegavati. Zajednički radimo na promjenama unutar sistema zdravstvene zaštite tako da bez da kompromitiramo zaštitu pacijenata, postane ekološki održiva, bez štetnosti za ljude i okoliš. Naše članstvo čine bolnice, sustavi zdravstvene zaštite, sestrinska udruženja, udruženja radnika, udruženja bolesnika te sve ostale organizacije koje se bave zdravljem i okolišem direktno ili posredno.